

گفت‌وگوی آزاد پزشکیان با سه تن از فعالان سیاسی-رسانه‌ای

رئیس‌جمهور در نشست‌ی با سه تن از فعالان سیاسی- رسانه‌ای گفت‌وگو ی آزاد داشت. در ابتکاری قابل توجه مسعود پزشکیان، عصر پنجشنبه با محمد علی ابطحی، عبدالله گنجی و علیرضا معزی، گفت‌وگویی مشروح درباره مهم‌ترین مسائل روز و نیز

یادداشت

معمای مکانیسم ماشه؛

آزمونی برای دیپلماسی یا گذر به تقابل؟

حسین بهشتی‌پور | روز پنجشنبه ششم شهریور، نمایندگان «تروئیکای اروپایی» (آلمان، فرانسه و بریتانیا) با ارسال نامه‌ای به شورای امنیت سازمان ملل، به‌صورت رسمی روند اجرای «مکانیسم ماشه» (Snapback Mechanism) را فعال کردند و بار دیگر، پرونده‌سازی هسته‌ای ایران در کانون توجهات بین‌المللی قرار گرفت. این مکانیسم – که بر اساس قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت طراحی شده-امکان بازگرداندن تمامی تحریم‌های پیشین علیه ایران را فراهم می‌کند. در واکنش به این حرکت، وزارت امور خارجه ایران اعلام کرد تهران آماده گفت‌وگو با ایالات متحده است مشروط بر ارائه تضمین‌های امنیتی معتبر و رعایت اصول انصاف و عدالت در فرایند مذاکره. در تحلیل روند پیش‌رو، دودیدگاه کاملاً متضاد در میان ناظران قابل شناسایی است.

■ سناریو اول: بین‌بست مذاکرات و تقابل فراینده

طبق این دیدگاه، مذاکرات در ۳۰ روز آینده-مهلت پیش‌روی بازگشت قطعنامه‌ها- محکوم به شکست است. دلیل این امر، هم‌راهی عملی کشورهای اروپایی با آمریکا و اسرائیل برای تحمیل خواسته‌هایی غیرقابل اجرا و در نهایت وادار کردن ایران به تسلیم است. طرفداران این دیدگاه استدلال می‌کنند ایران با اجازه دادن به بازرسان آژانس بین‌المللی انرژی اتمی برای نظارت بر جایگزینی سوخت نیروگاه بوشهر- با وجود منع مجلس- نشانه‌ای آشکار از حسن نیت خود داده، اما طرف مقابل با اقداماتی رادیکال مسیر همکاری را مسدود کرده است. حتی اظهارات اخیر وزیران خارجه آلمان، فرانسه و بریتانیا مبنی بر اینکه «فعال‌سازی مکانیسم ماشه به معنای پایان دیپلماسی نیست» قابل اعتماد نیست؛ چرا که آنان با این اقدام، عملاً مدل «برد-برد» را نقض کرده و ایران را به عکس‌العمل متقابل سوق خواهند داد. واقعیت این است که پرونده هسته‌ای ایران در بستر پیچیده‌ای از روابط قدرت و منافع متعارض شکل گرفته است. کشورهای اروپایی – با وجودی که حل نهایی مسئله را در گرو واشنگتن می‌دانند – ترجیح می‌دهند بدون هزینه کردن سیاسی، ایران را به میز مذاکره با آمریکا بکشانند. این در حالی است که آمریکا – با زیر پا گذاشتن قواعد بین‌المللی و حمله به تأسیسات ایران – و همچنان پافشاری بر سیاست غیرواقعی بنیان «غنی‌سازی صفر» – هیچ نشانه‌ای از تمایل به بازگشت به برجام با کاهش خصومت نشان نمی‌دهد. در چنین شرایطی، ادامه مذاکره بدون دریافت امتیاز ملموس، تنها به معنای افزایش هزینه‌ها و تفسیر به قبول زورگویی خواهد بود.

در همین راستا، حامیان برداشت اول استدلال می‌کنند ایران باید همکاری همه‌جانبه خود را با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی حفظ کند. از نظر آنان، این استراتژی بهانه‌را از دست طرف مقابل می‌گیرد. اگرچه ایران به‌مرستی از عملکرد آقای گروسی، مدیرکل آژانس و برخی بازرسان به دلیل جانبداری و همسویی با اسرائیل و آمریکا انتقاد دارد، اما نباید اعتبار نهاد بین‌المللی آژانس را به طور کلی زیر سؤال ببرد، بلکه باید با ادامه همکاری، خود را برای بهره‌برداری صلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای و پایبندی به چارچوب‌های نظارتی (ان‌پی‌تی) به جامعه جهانی اثبات کند. این رویکرد، موضع اخلاقی و حقوقی ایران را تقویت کرده و اروپا و آمریکا را در عرصه دیپلماسی بین‌المللی تحت فشار قرار می‌دهد. ادامه این مسیر، فضای لازم برای مانور دیپلماتیک را حفظ کرده و از انزوای بیشتر ایران جلوگیری می‌کند.

■ سناریو دوم: انفعال زدایی و تاب‌آوری از طریق اصلاحات داخلی

در مقابل، برداشت دوم بر ضرورت واکنش قاطعانه‌تر تأکید دارد. بر این اساس، ایران باید همکاری‌های خود با آژانس را به حالت تعلیق درآورده و با اتخاذ سیاست «ابهام هسته‌ای»، تمام تمرکز خود را بر تاب‌آوری اقتصادی در داخل کشور از طریق اجرای سریع اصلاحات ساختاری معطوف کند. این سناریو بر این پیش‌فرض استوار است که تنها با کاهش واردات و تقویت بنیه تولید داخلی می‌توان در برابر فشارهای فراینده مقاومت کرد. محورهای اصلی این راهبر، انجام اصلاحات فوری در نظام بانکی (بازگشت به وظایف اصلی و خروج از بنگاهداری)، اصلاح نظام مالیاتی و مدرنیزاسیون سیستم گمرکی برای افزایش کارایی تولید و بهره‌وری ملی است. موفقیت این سناریو منوط به تبیین دقیق این سیاست‌ها برای افکار عمومی و آماده‌سازی جامعه برای عبور از دوره فشار است.

■ راهبرد پیشنهادی: دیپلماسی هوشمند و ائتلاف‌سازی فعال
با این حال، تجربه ۲۳ ساله مقابله با فشارهای حداکثری – از مراد ۱۳۸۱ تاکنون – به ایران آموخته‌می‌توان بدون تقابل نظامی و از طریق دیپلماسی هوشمند، زمینه کاهش فشارها را فراهم کرد. برگزاری مذاکرات با اروپا – حتی بدون دستیابی فوری به نتیجه – یک ضرورت راهبردی است؛ زیرا تعهد ایران به حل مسالمت‌آمیز بحران را به جامعه جهانی نشان داده و فضایی برای مانور دیپلماتیک ایجاد می‌کند. پیشنهاد روسیه بری تعویق ۶ ماهه اجرای مکانیسم ماشه – اگرچه با مخالفت آمریکا روبرو خواهد شد – می‌تواند با حمایت چین به عنوان فرصتی برای مهار بحران مورد استفاده قرار گیرد.

■ نتیجه‌گیری: فراتر از دوگانه تقابل - تعامل
دیپلماسی ایران در شرایط کنونی نباید در دام دوگانه «تسلیم یا تقابل» گرفتار شود. راهبرد سوم – که بر پایه واقع‌بینی استوار است – استفاده همزمان از اهرم‌های دیپلماتیک، حفظ همکاری محدود و حساب شده با نهادهای نظارتی و در عین حال شتاب بخشی به اصلاحات اقتصادی برای کاهش آسیب‌پذیری است. ایران باید با ادامه تحرکات دیپلماتیک و ارائه پیشنهاد‌های جدید و ابتکاری، با تشکیل یک ائتلاف غیررسمی متشکل از متحدان خود (مانند روسیه و چین) و حتی باز یگران ناراضی در غرب، هزینه‌های فعال سازی مکانیسم ماشه برای اروپا و آمریکا را افزایش دهد. در نهایت، مدیریت موفق این بحران – در کنار حفظ تصویر یک فعال طرفدار گفت‌وگو – کلید حفظ منافع ملی و امنیت کشور در این برهه حساس خواهد بود.

ارز یابی عملکرد یک ساله دولت چهاردهم به گفت‌وگو نشست. مسعود پزشکیان در این نشست که به ابتکار معاونت ارتباطات و اطلاع‌رسانی دفتر رئیس‌جمهور برگزار شد، به پرسش‌های متعدد این سه فعال سیاسی – رسانه‌ای درباره مسائل مختلف پاسخ داد. این گفت‌وگو دیشب از رسانه ملی پخش شد.

نگاه به مکانیسم ماشه متوازن باشد

امیرعلی ابوالفتح، کارشناس ارشد مسائل آمریکا | نگاه به مکانیسم ماشه باید متوازن باشد؛ باید میان دو نگرش افراطی مبنی بر

«بی‌اثر بودن» بازگشت تحریم‌ها یا «فاجعه‌آمیز بودن» اثر آن، یک نگاه بیانیی اتخاذ کرد. بازگشت تحریم‌ها طبیعتاً اثراتی بر اقتصاد، امنیت و وضعیت داخلی کشور دارد؛ دقیقاً به همین دلیل هم اروپایی‌ها تلاش می‌کنند این مکانیسم را فعال کنند و البته ایران هم در طرف مقابل تلاش می‌کند مانع آن شود. اما حقیقت این است که بخش عمده اثرات بازگشت تحریم‌ها، پیش از این از طریق تحریم‌های یک‌جانبه آمریکا اعمال شده و اکنون ایران با محدودیت‌های گسترده‌ای در حوزه نفت و تعاملات بین‌المللی مواجه است. پس بازگشت تحریم‌های سازمان عمولاً چندان به حجم تحریم‌های ایران نمی‌افزاید. از منظر امنیتی نیز بازگشت تحریم‌ها محور حمله به ایران نیست. ایران ممکن است تحت فصل هفتم منشور

جناح‌ها علیه یکدیگر موضع‌گیری نکنند

محسن پاک‌آیین، دیپلمات ارشد پیشین | واقعیت این است که اروپایی‌ها به لحاظ حقوقی و اخلاقی، وجاهت قانونی برای فعال‌سازی مکانیسم ماشه علیه ایران و بازگرداندن قطعنامه‌های شورای امنیت را ندارند. آن‌ها به تعهدات خود در برجام عمل نکردند و اکنون می‌خواهند علیه کشوری اقدام کنند که تعهداتش را به تمامی انجام داده است. این اقدام نه از نظر ایران قابل پذیرش است و نه از منظر حقوق بین‌الملل اعتبار دارد. شواهد نشان می‌دهد اروپا تحت فشار آمریکا و دستور وزیر خارجه این کشور این اقدام را دنبال می‌کند؛ هر چند چین و روسیه با آن مخالفت کرده و به دنبال ارائه قطعنامه‌ای برخلاف نظر اروپا هستند. حتی اگر اروپایی‌ها موفق به فعال‌سازی چهار قطعنامه شورای امنیت شوند، مفاد آن‌ها بسیار ضعیف‌تر از تحریم‌های گسترده و یک‌جانبه‌ای است که آمریکا و اروپا طی سال‌ها علیه ایران اعمال کرده‌اند.

رئیس مجلس: رژیم صهیونیستی نازیسـم قرن ۲۱ است

رئیس مجلس شورای اسلامی در همایش «روز جهانی مسجد» که به مناسبت پنجاه‌وششمین سالروز به آتش کشیدن مسجدالاقصی با شعار «مسجد؛ محور وحدت، سنگر مقاومت» صبح پنجشنبه برگزار شد، با بیان اینکه رژیم صهیونیستی هیچ‌گاه مانند امروز تحت

فشار نبوده است، گفت: این افراد بویی از انسانیت و شرف نبرده‌اند و از اسلامیت و انسانیت کینه دارند و نازیسـم قرن ۲۱ هستند. قالیباف افزود: در طول جنگ اخیر، نتانیا‌هوی جانی‌تکار ویدئویی منتشر و خطاب به ایرانیان اعلام کرد اکنون نوبت شما مردم ایران است که به میدان بیایید اما مردم عزیز ایران به دهان وا زدند.

شنبه ۸ شهریور ۱۴۰۴ | ۶ ربیع الاول ۱۴۴۷ | ۳۰ آگوست ۲۰۲۵ | سال سی و هشتم | شماره ۱۰۷۲۹ **WWW.QUDSONLINE.IR**

۳ کشور اروپایی مکانیسم ماشه علیه جمهوری اسلامی ایران را فعال کردند، کارشناسان در گفت‌وگو با قدس از اقتضات همگرایی ملی برای مقابله با این اقدام می‌گویند

همدستی اروپا در جنگ روانی علیه ایران

سید حسین حسینی | اروپا باز هم در مسیری تنش‌زا علیه ایران گام برداشته است. سه کشور تروئیکای اروپایی با ارسال نامه‌ای از شورای امنیت خواسته‌اند سازوکار موسوم به «مکانیسم ماشه» را فعال کنند؛ اقدامی که می‌تواند تحریم‌های تعلیق شده سازمان ملل علیه ایران را دوباره اجرایی کند. در این چارچوب، اروپایی‌ها مهلتی ۳۰ روزه برای گفت‌وگو با ایران پیشنهاد داده‌اند تا شاید از بازگشت کامل تحریم‌ها جلوگیری شود. این حرکت تازه، نه تنها پرسش‌هایی درباره رویکرد واقعی اروپا به برجام ایجاد کرده، بلکه بار دیگر مناسبات دیپلماتیک ایران و غرب را وارد مرحله‌ای حساس و پرابهام می‌کند.

در همین چارچوب، کارشناسان مسائل سیاسی و بین‌الملل در گفت‌وگو با خبرنگار قدس، با تأکید بر توان ملت برای پیروزی در این نبرد سیاسی، بر ضرورت بازنگری در تعامل با اروپا تأکید کرده‌اند. آنچه در ادامه می‌آید، چکیده دیدگاه‌های آنان است.

قدرت پهبادی و موشکی ایران بازدارنده است

است. برد موشکی و پهبادی ایران اکنون تا قلب اروپا رسیده و این قدرت بازدارنده، دشمنان را از نزدیک شدن به خط قرمز کشور منصرف می‌کند. سیاست درست، چه امروز و چه هر روز دیگر، همان اصل همیشگی اقتدار و ایستادگی است و نه اعتماد کامل به وعده‌های طرف غربی. حمله از منظر دفاعی یا به عبارتی بازدارندگی فعال، بهترین راه مقابله با فریب دشمن است. ایران باید با تمرکز بر توان نظامی، تقویت بنیه دفاعی و هماهنگی ملت و دولت، مسیر استقلال و مقاومت را ادامه دهد. تجربه ثابت کرده تکیه صرف بر مذاکره بدون قدرت بازدارنده، به ضرر کشور و مردم تمام می‌شود. نبرد ۱۲ روزه هم در حالی به ملت ایران تحمیل شده که در حال مذاکره بودیم. آینده منطقه و قدرت جمهوری اسلامی در غرب آسیا نشان می‌دهد تنها با اقتدار حقیقی و وحدت ملی می‌توان مانع سیاست‌های آمریکا و اروپا شد و به اهداف بلندمدت ایران و تحقق آرمان‌های جمهوری اسلامی رسید.

سید محمد تقی آقایان، کارشناس مسائل بین‌الملل | پس از جنگ ۱۲ روزه و سال‌ها تحصیل فشار و تحریم، تجربه نشان داده اروپا

و آمریکا از هر حرکت و تاکتیک فریب علیه جمهوری اسلامی استفاده می‌کنند. پایبندی به مذاکرات با این کشورها بارها موجب همدست شدن مصالح و منافع ملت قربانی شده. درست به همین دلیل رهبر معظم انقلاب تأکید کرده‌اند نمی‌توان به این سه کشور اروپایی اعتماد کرد. در همین چارچوب، فعال‌سازی مکانیسم ماشه هم در واقع یک بازی فریب است و نمی‌تواند اثرات جدی تازه‌ای ایجاد کند؛ چرا که ایران از سال ۲۰۱۱ تاکنون تحت تحریم‌های گسترده بوده و بخش عمده اثرات اقتصادی این فشارها تجربه شده است. بازگشت برخی تحریم‌ها صرفاً بهانه‌ای برای گرم‌نگه داشتن مذاکرات و فشار بیشتر است. در این میان البته راهبرد جمهوری اسلامی، همان طور که تاریخ نشان داده قدرت‌نمایی نظامی و سیاسی

عقب‌نشینی، ایجاد فرصت برای دشمن است

توان موشکی خود را توسعه داده‌ایم و در صادرات نفت موفق بوده‌ایم. موق بوده‌ایم. در این میان ایران باید اهرم‌های بازدارنده خود را حفظ کند تا دشمن بداند درگیری با ایران آسان نخواهد بود. مذاکره باید با حفظ قدرت و اهرم‌های ایران انجام شود، بدون اینکه به کوتاه آمدن منجر شود. روابط نزدیک با چین و روسیه و استفاده از ظرفیت‌های بین‌المللی برای خنثی کردن فشارها ضروری است. رسانه‌های داخلی باید با تولید محتوا و اطلاع‌رسانی شفاف، نگرانی مردم را کاهش دهند و روحیه ملی‌تقویت کنند. اختلافات جناحی نباید سبب تضعیف انسجام ملی شود؛ همه گروه‌ها در اصلاح‌طلب‌تا اصول‌گرا باید در تبیین و طابع‌رسانی متحد عمل کنند. هر قدم عقب‌نشینی، برای دشمن فرصت ایجاد می‌کند. اقتدار، آمادگی و انسجام ملی، بهترین پاسخ به مکانیسم ماشه و تلاش اروپا برای فشار بر کشور است.

مرتضی غرق، خبرنگار ارشد حوزه بین‌الملل | فعال‌سازی مکانیسم ماشه از سوی اروپا اقدامی فاقد مشروعیت حقوقی و سیاسی

است. این اقدام بر اساس مفاد برجام و اصول حقوق بین‌الملل، به هیچ وجه قابل توجیه نیست؛ چرا که ایران تمام تعهدات خود را رعایت کرده و این اروپایی‌ها بودند که به تعهدات خود عمل نکردند. آمریکا هم که از برجام خارج شد و اکنون اروپا تحت فشار آن تلاش می‌کند به‌زور بر مکانیسم‌را اعمال کند، در حالی که روسیه و چین با آن مخالفت کرده‌اند و مشروعیت سیاسی آن را رد می‌کنند. هدف اروپا، بازرسی از تأسیسات هسته‌ای ایران و ایجاد فشار روانی بر کشور است، اما این اقدام بیشتر جنجال رسانه‌ای و تبلیغاتی است تا اثر واقعی. بازگشت تحریم‌ها، در کوتاه‌مدت ممکن است اثر محدودی بر اقتصاد داشته باشد، اما شرایط ایران با گذشته بسیار متفاوت است؛ ما توان غنی‌سازی اورانیوم را به ۶۰ درصد رسانده‌ایم،

گزارش

اروپا سرانجام مکانیسم ماشه را فعال کرد، ایران آن را غیر قانونی می‌داند، حال باید منتظر چه تحولاتی بود؟

فاز تازه تقابل جویی غرب

هدایت جاوید | طبق پیش‌بینی‌ها، تروئیکای اروپایی که بدون هیچ گونه تعهدی، عملاً برجام را طی چند سال اخیر به توافقی یک‌طرفه برای امتیازگیری از ایران تبدیل کرده بود، حال در ادامه سوءاستفاده از این تفاهم دیپلماتیک با فعال‌سازی «مکانیسم ماشه» آخرین تیر در چله خود را به سوی جمهوری اسلامی پرتاب کرد. اتفاقی که قطعاً ترکش‌های آن به قاره سبز هم خواهد رسید. «پس از خروج ایالات متحده از برجام در ۸ مه ۲۰۱۸ ما همچنان به عنوان اعضای متعهد در توافق باقی ماندیم. امروز اما عدم پایبندی ایران به برجام آشکار و عامدانه است، بنابراین برنامه هسته‌ای آن همچنان تهدیدی آشکار برای صلح و امنیت بین‌المللی به شمار می‌رود» جمله مذکور بخشی از متن نامه ارسالی فرانسه، آلمان و انگلیس به شورای امنیت سازمان ملل است. آن‌ها این گونه پنجشنبه ۶ شهریور با صدور بیانیه‌ای مشترک که در آن ادعاهای بی‌پایه و اساس درباره برنامه هسته‌ای ایران تکرار شده از آغاز روند فعال‌سازی مکانیسم حل و فصل اختلافات در توافق هسته‌ای موسوم به «سن‌پیک» خبر دادند. اقدام اروپا در فعال‌سازی مکانیسم ماشه از همان ابتدا با انتقاد تند مقامات کشورمان مواجه شده و وزیر امور خارجه در نامه‌ای به دبیر کل سازمان ملل متحد درباره برداشت ناصواب تروئیکای اروپایی از سازوکار حل و فصل اختلافات مندرج در برجام و موضوعات مرتبط با قطعنامه ۲۲۳۱ اعلام کرد: نامه تروئیکای اروپا تحریف و اغیاعیات، رویه‌ای خطرناک در تضعیف اعتبار و یکپارچگی شورای امنیت و قطعنامه‌های آن است.

در نامه عراقچی آمده است: ایران به طور صریح و رسمی و در موارد متعدد، به هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام و از طریق وی به سایر اعضا، اعلام کرده به بند ۳۶ برجام و سازوکار حل و فصل اختلافات مندرج در آن توسل جسته است. این مسائل کماکان تا به امروز «حل نشده» باقی مانده و لذا مسائلی که همچنان برای ایران حل نشده باقی مانده‌اند، نمی‌توانند مبنایی برای بازگشت خودکار

تحریم‌ها تلقی شوند. توسل اروپا به مکانیسم ماشه که تهران به صراحت اعتبار چنین مسئله‌ای را زیر سؤال برده در شرایطی است که چشم‌آبی‌ها در رویکردی جالب همزمان معتقدند دیپلماسی اولویت نخست آن‌ها درباره ایران است. بر این اساس روز گذشته وزیران خارجه فرانسه و آلمان مدعی شدند: آغاز روند فعال‌سازی مکانیسم ماشه به معنای پایان دیپلماسی نیست و سه کشور اروپایی همچنان از تعامل با ایران، استقبال می‌کنند!

■ حال چه باید کرد؟

روند فعال‌سازی مکانیسم ماشه ۳۰ روز طول می‌کشد و در این مدت فضایی برای دیپلماسی وجود دارد و البته که اروپایی‌ها می‌خواهند تا پیش از ریاست دوره‌ای روسیه بر شورای امنیت در ماه اکتبر، کار را به سرانجام برسانند. بر این اساس درباره روند‌های آتی به توجه به چند نکته ضروری است.

۱) **واقع‌بین‌باشیم**: برخی آثار اجرایی مکانیسم ماشه را تنها در بعد جنگ روانی و تبلیغاتی برای اثرگذاری بر افکار عمومی مهم می‌دانند و برای مقابله با آثار آن در حوزه سیاسی و اقتصادی هم باید از اکنون بسیج شد و فکری کرد. با این حال بعضی دیگر معتقدند پرونده سازی امنیتی و منزوی سازی جمهوری اسلامی است. اما در حالت میانه باید توجه داشت مکانیسم ماشه دارای آثاری است که نه می‌توان آن را نادیده گرفت و نه باید آن را بیش از حد بزرگ کرد. بنابراین مکانیسم ماشه به تنهایی نمی‌تواند آن طور که تبلیغ می‌شود، به کشور آسیب برساند. ولی در کمپین تبلیغاتی به وجود آمده، محوری وجود دارد که هدف آن بیش از آنکه سیاسی باشد، اجتماعی کردن تهدیدهای خارجی بوده و این نکته‌ای است که باید به جد مورد توجه قرار گیرد.

۲) **گام‌های مقابله‌ای ایران**: با وجود اما و اگرهای بسیار سرانجام اروپا مکانیسم ماشه را فعال و رابطه با ایران را وارد دالانی تاریک کرد که برای روشن‌تر شدن ابعاد